

til vore øvrige smaa Provindskjøbstæder, men det er dog kun en lille By i sig selv med 10 til 11,000 Indvaanere, og dertil en By, som har lidt meget af Krigen. Den har været Centraldepot for Armeen i Krigen's Tid, har i den Anledning havt meget store Udgifter og er i en meget betydelig Gjæld. Dertil kommer endnu en Ting, som jeg vel ikke tør sige er nogen juridisk Ret for Odense By eller Fyens Stift, men som vel kunde siges at være en Billighedsret for Fyens Stift, det saakaldte Fyens Stifts Communitet, der har en aarlig Indtægt af 30,000 Rbd., der bestaaer, som bekendt, for en stor Deel i Tiender af det gamle Fyens Stift, hvori ogsaa var indbesatet Volland og Fjalster. Disse Indtægter ere aldeles tilfaldne den almindelige Skolekasse, og naftet vor nuværende allernaadigste Konge, da han var Gouverneur i Fyen, androg paa, at der skulde tilflyde Realskolen eller Fyens Stifts Folkeoplysningsvæsen et Par Tusinde Rbd. af dette Fyens Stifts Communitet, saa er dette dog ikke skeet. Jeg siger ikke dette, fordi jeg troer, at der var nogen streng juridisk Ret, men jeg troer der var en Billighedsret, den samme Billighedsret, som der er, naar man ved at nedlægge de lærde Skoler lader Byerne tilflyde nogle af de Legater og Indtægter, som vedkommende Skole har havt.

Endnu maa jeg bemærke, at naar der imod Aarhus Realskole er anført, at der i samme By er en Latin-skole, saa er det Samme ogsaa Tilfældet i Odense, skjøndt den ei kan optage alle Elever, som ønskes anbragte. Men naar man skal see hen dertil, saa skal man gaae ind paa hele Skolevæsenets Tilstand i Landet, og herom er Spørgsmaalet ikke, ei heller er her Tid og Sted dertil. Før den almindelige Reform, som man venter, er fuldført, troer jeg ikke det kan nytte at tale om, hvad der skal skee engang i Tiden, naar noget Andet er skeet, thi det kan vel være, at naar hele Sko-

levæsenet bliver reformeret, Realskolen i Odense vilde være mindre nødvendig, end den er for Tiden; hvorledes denne Reorganisatioen af hele Skolevæsenet bliver, hvorledes den efter de forskjellige Ideer og mangfoldige Meninger, som herom daglig fremkomme, engang vil blive, hvorledes Odense Realskole vil stille sig til denne nye Reorganisatioen, derom kan Intet siges, navnlig ikke med Hensyn til vort Forslag. Men nu for Dieblisset, som Forholdene ere, vilde det være sørgeligt, om denne Anstalt skulde være nødsaget til at antage færre Classer og aldeles at omorganisere sig efter en mindre Maalestof. Jeg mener derfor, da den høilic trænger til et saadant Tillæg som det, der er foreslaaet, at det vilde være meget ønskeligt, om Rigsdagen vilde bevilge det.

Novning: Begge de ærede Rigsdagsmænd, der have stillet de her omhandlede Endringsforslag, have udtalt det som den væsentligste Regel, hvorefter Staten skulde understøtte det høiere Skolevæsen, at den saavidt muligt burde knytte sin Understøttelse til den private Virksomhed, at den altsaa skulde understøtte private Skoler, hvor det viste sig, at saadanne havde vundet Tiltro og faaet Tilgang. Jeg troer ikke, at man ubetinget kan anføre dette som det Hensyn, hvorefter Staten skal gaae; thi saalange Staten selv har Undervisningsanstalter, som den opretholder, maa den nærmest sørge for deres Liv, og den kan da ikke uden videre ville understøtte en Skole, fordi denne i et kortere eller længere Tidsrum har faaet betydelig Tilgang eller har vundet Tillid. Navnlig vilde dette være urigtigt, hvis det med det samme viste sig, at Staten derved vilde komme til at modarbejde sine egne Skoler; ere disse ikke tilfredsstillende, saa maa den jo sørge for at faae dem omdannede. — Omvendt synes det ærede Finantsudvalg i Reglen slet ikke at ville understøtte private Skoler.